

क्षत्रवृद्धात्मजस्तत्र सुहोत्रोऽथ महायशाः” हरिवं० २६अ०
 क्षत्रवृद्ध अथत्व । “यः प्रकुरवसं पुत्र आयुस्तस्याभव-
 न् सुताः । नक्षपः क्षत्रवृद्धश्च अजिरामश्च वीर्यवान् ।
 अनेना इति राजेन्द्र ! शृणु क्षत्रवृद्धोन्वयम् । क्षत्रवृद्ध
 सुतस्यासन् सुहोत्रस्यात्मज स्वयः” भाग० ६।१७ २
 क्षत्रेषु वृद्धः । श्वेटक्षत्रिवे त्रयोदशस्य रुचिना-
 मकस्य मनो ३पुत्रभेदे “त्रयोदशस्य पुत्रास्ते विज्ञे-
 यास्तु रुचेः सुताः । चित्तसेनोऽवचित्तश्च नामोद्धर्मा-
 भृतोऽर्थातः । सुनेत्रः क्षत्रवृद्धश्च सुतपःनिर्भयो वृद्धः”
 हरिवं० ७अ०

क्षत्रस्य पु० इत० । क्षत्रियकर्तव्ये यज्ञभेदे
 क्षत्रान्तक पु० इत० । परशुरामे “क्षत्रान्तकस्यप्रभिवेन
 चैव” भट्टिः इत० । क्षत्रान्तकारिन् अपत्रत्व “महानन्दसुतः
 शुद्रागर्भोऽज्ञोऽतिलुब्धः परशुराम इव अपरोऽखिलक्ष-
 त्रान्तकारी भविता ततः प्रमथति शुद्रा भूपाला भविष्य-
 न्ति” शु० त० विष्णुपु०

क्षत्रिय पुंस्त्री० क्षत्रे राष्ट्रं साधु तस्यापत्यं जानौ वा षः ।
 १ब्राह्मणानन्तरवर्षे अमरः टाप् । “वृषायां वृषसं-
 ग्रात् प्रच्छन्नात् गूढजातकः । सोऽपि क्षत्रिय एव
 स्रादभिषेके च वर्जितः” उशनसोक्ते वृषात् अपरशो-
 तायां क्षत्रियजातिस्त्रियं गूढोत्पन्ने पुत्रे च” । पा०
 उक्तोपस्तु जातावेव अपत्यमात्रे इज् । क्षत्रियश्च-
 क्षत्रजातेरपत्यमात्रे पुंस्त्री स्त्रियां वा डीप् । स्वार्थे क ।
 तत्कार्ये स्त्रियां टापि यपूर्वत्वात् वा अत इच्चम् ।
 क्षत्रियिका क्षत्रियका । ततो भावे त्व क्षत्रियत्व
 त्० तल् क्षत्रियता स्त्री तद्भावे । ब्राह्मणत्ववत्
 क्षत्रियत्वस्य जातिविशेषत्वेऽपि गुणविशेषेण शूद्रस्यापि
 क्षत्रियत्वादि भवति । “शूद्रयोर्नो हि जातस्य सद्-
 गुणाननुतिष्ठतः । वैश्वत्वं लभते ब्रह्मण ! क्षत्रियत्वं
 तद्यैव च । आर्जवे वर्त्तमानस्य ब्राह्मण्यमभिजायते” भा०
 व० २११ अ० । सद्गुणाश्च तत्रैवोक्ताः । “शूद्रस्येति
 कर्म्मणि षष्ठी वैश्वत्वादि कर्म्म सद्गुणवन्तं वैश्वत्वाद्यः
 स्वयमायानीति गुणज्ञत एव वर्ष्विभागो न जातिज्ञत
 इति भावः” नीलक० । तस्य पत्नी डीप् वा आनुक् ।
 क्षत्रियाणी क्षत्रियी अमरः । “अर्थक्षत्रियाभ्याम्” वा-
 स्वार्थे आनुक् डीप् चेति सि० कौ० । पत्न्यान्तु डीप्-
 वेत्युक्तम् । जानौ तु योपधत्वात् न डीप् किन्तु टाप् ।
 क्षत्रिया क्षत्रु शब्दे उदा० ।

क्षत्रियहृण पु० क्षत्रियं हन्ति अच् णत्वम् । परशुरामे ।
 “किं न वै क्षत्रियहृणो हरतल्यपराक्रमः । विदितः
 पुत्र ! रामस्ते यतस्त्वं योद्भुमिच्छसि” भा० ६० १७६अ०
 क्षत्रियासन न० “क्षत्रियासनमावृत्त्ये यत्कृत्वा धनवान्
 भवेत् । केशेन पादयुगलं बद्धा तिष्ठेदधोमुखः” रुद्रया-
 मलोक्ते आसनभेदे
 क्षद्र संभूतो प्रेषणे भक्षणे च सौ० आ० सक० सेट् । क्षदते
 अक्षदिष्ट क्षत्रः । “तद्यथैवादो मनुष्यराज आगतेऽ-
 न्यस्मिन् वांर्ह्युक्षाणं वा वेहृतं वा क्षदन् एवमेवास्मा
 एतत्” ऐत० ब्रा० १ । १५ “शतं मेघान् वृक्षे चक्षदानम्”
 ऋ० १।११६।१६। “तस्मै इतं सुरां मध्वन्नमन्नं क्षदामहे”
 अथ० १।०।६।५

क्षद्मन् न० क्षद-भक्षणे-मनिन् । १८दके २अक्षे च निष० “दा-
 दहाण्यो वज्रमिन्द्रो गमस्त्योःक्षद्मे व तिस्रमसनाय संशयत्”
 ऋ० १।१२०।४ “क्षद्मे वार्थेषु तर्तरीय उग्या” ऋ० १।१०६।१७
 क्षन्तृ त्रि० क्षम-इच् । क्षमाशीले सहिष्णुौ अमरः “ये क्ष-
 न्तारो नाभिजल्पन्ति चान्यान्” भा० अ० १।२०२अ० ।

क्षन्तव्य त्रि० क्षम-तव्य । १सोढव्ये “तदेतत् क्षन्तव्यं न खलु
 पशुरोषः सहचितः” कर्पूरस्तवः, भावे त्त कर्त्तव्य २क्ष-
 मायां न० “क्षन्तव्यं प्रभुणा नित्यं क्षिपतां कार्यिणां
 वृषाम्” । मनुः “सर्वथा वर्त्तमानस्य राज्ञोऽह्यस्त्रिभिः
 सदा । क्षन्तव्यं पुत्र !” भा० अ० ४।१अ०

क्षप क्षमे अद० चुरा० उभ० सक० सेट् । क्षपयति ते अचिक्षपत्
 त । क्षपयाम् बभूव आस चकार चक्रे । “अरण्ये का-
 षवत् त्यक्त्वा क्षपयेयुस्त्वहं ततः” मनुः

क्षप सहने चुरा० इदित् उभ० सक० सेट् । क्षमयति ते
 अक्षक्षमत् त । क्षमयाम् बभूव आस चकार चक्रे ।
 अयं मित् “तेन इणि अक्षम्य-अक्षामि । यसुलि क्षम्यं
 क्षम्यं-क्षाम्यं क्षाम्यम्” अनुपधाया अपि वा दीर्घः ।

क्षप् स्त्री चु० क्षप-क्लिप् । रात्रौ “स क्षपः परि षस्वजे”
 ऋ० ८।४।१। “क्षपोरातीः” भा० “क्षप उक्ता वरिवस्यन्तु
 देवाः” ६।५२।१५।

क्षप पु० चु० क्षप-कर्म्मणि अच् । उदके निष०
 क्षपण्य पु० क्षपयति विषयरामं क्षप-ल्यु । बौद्धसंन्यासिनि
 दिग्म्बरे स्वार्थे क । तथार्थे “एकः क्षपण्यक । शाकाहृर्न
 तत्र क्षपण्यक ! दश शाकाशाः । यत्र अपण्यक ! दश शा-
 काशास्तत्र क्षपण्यक । का शाकाशा” उद्ग० “स पथि नग्नं
 क्षपण्यकमपश्यत्” भा० आ० ७८६श्लो० “नग्नक्षपण्यके देशे-